

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teie: 13.10.2025 nr 2-5/25-01892

Meie: (kuupäev digiallkirjas) nr 1.4-2/2738-1

Arvamus planeerimisseaduse muutmise seaduse eelnõu 742 SE kohta

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium teeb ettepaneku mitte toetada Riigikogu Isamaa fraktsiooni k.a 8. oktoobril algatatud planeerimisseaduse muutmise seaduse eelnõu (742 SE).

Isamaa fraktsioon on algatanud eelnõu planeerimisseaduse (edaspidi *PlanS*) muutmiseks, mille eesmärk on eelnõu seletuskirja järgi anda kohalikele omavalitsustele õigus välistada visuaalset vaadet oluliselt rikkuvate tuuleparkide rajamist.

Eelnõu ei ole võimalik toetada järgmistel põhjustel:

1. Eelnõu § 1 punktiga 1 nähakse ette PlanS § 96 lõike 2 täiendamine punktiga 5, mille järgi ei algatataks kohaliku omavalitsuse eriplaneeringut ja keskkonnamõju strateegilist hindamist sealhulgas juhul, kui eriplaneeringu elluviimisega kaasneks planeeritava tuuleelektrijaama ebaproportsionaalne negatiivne visuaalne mõju.

Esitatud seadusemuudatus ei ole põhjendatud, kuna Riigikogu menetluses olevas planeerimisseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (683 SE), mis on läbinud esimese lugemise, on kavas kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu regulatsioon PlanSist tervikuna välja jätta. Eelnõu (683 SE) seletuskirja kohaselt on muudatus vajalik, kuna kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu instrument ei ole praktikas osutunud toimivaks – selle kasutamine on olnud ebaefektiivne, sh maaomandi ja sundvõõrandamise piirangute tõttu. Seetõttu oleks 742 SE menetlemine paralleelselt 683 SE-ga õigusloome seisukohalt põhjendamatu ja tekitaks õigusliku segaduse planeerimisseaduse rakendamisel.

2. Eelnõu § 1 punktiga 2 nähakse ette, et PlanS 128 lõiget 2 täiendatakse punktiga 7, mille järgi ei algatataks detailplaneeringut sealhulgas juhul, kui detailplaneeringu elluviimisega kaasneks planeeritava tuuleelektrijaama ebaproportsionaalne negatiivne visuaalne mõju. Eelnõu seletuskirja kohaselt on eelnõu eesmärk anda kohalikele omavalitsustele õigus välistada visuaalset vaadet oluliselt rikkuvate tuuleparkide rajamist.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 1 järgi on omavalitsusüksuse ülesandeks korraldada vallas või linnas ruumilist planeerimist, kui see ülesanne ei ole seadusega antud kellegi teise täita. Planeerimisautonoomia kui kohaliku omavalitsuse üksuse õigus otsustada, kas ja millisel viisil lahendada ruumilise planeerimise küsimusi oma territooriumil, on hõlmatud kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõigusega ja kuulub seega Eesti Vabariigi

põhiseaduse § 154 lg 1 kaitsealasse¹. Üld- ja detailplaneeringute kehtestamisel on kohaliku omavalitsuse üksusel ulatuslik kaalutlusruum. Kaalumisel peab kohaliku omavalitsusüksus arvestama nii avalikke huve, mis väljenduvad üldplaneeringutes, kui ka taotleja ja puudutatud isikute põhjendatud huve.

Riigikohus on leidnud, et PlanS § 128 lg 2 sõnastus „eelkõige“ viitab sellele, et sättes sisaldub näitlik ehk mitteammendav loetelu võimalikest asjaoludest, mille esinemise korral on detailplaneeringu algatamata jätmise põhjendatud. Järelikult on kohaliku omavalitsuse üksusel võimalik jätta detailplaneering algatamata ka PlanS § 128 lg 2 alapunktides nimetatud kaalukal põhjusel, osutades otsuse õigusliku alusena PlanS § 128 lg-le 2. Samas tuleb arvestada, et detailplaneeringu algatamata, vastu võtmata või kehtestamata jätmise võib riivata huvitatud isiku ettevõtlusvabadust ja omandipõhiõigust. Detailplaneeringu algatamisest vms keeldumine peab rajanema kohaliku omavalitsuse üksuse teadmuspõhistel analüüsidel².

Eelnõus nimetatud põhjusel detailplaneeringu algatamata jätmise üldlause lisamine on problemaatiline mitmest aspektist:

1) Eelnõukohane alus „tuuleelektrijaama ebaproportsionaalne visuaalne mõju“ on väga subjektiivne kriteerium ja annab võimalused meelevaldseks tõlgendamiseks.

2) Eelnõu seletuskirjast ei selgu, kuidas selgitaks kohalik omavalitsus välja olulise visuaalse vaate rikkumise ilma eelneva põhjalikuma analüüsita. Detailplaneeringu algatamata jätmise põhjalikumale kaalumisele osundas ka Riigikohus põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-24-34. PlanS § 128 lõike 4 järgi algatatakse detailplaneering või jäetakse algatamata üldjuhul 30 päeva jooksul selle algatamise taotluse saamisest arvates. Mõjuval põhjusel, eelkõige planeeringuala suurusel, uuringute läbiviimise vajadusest, halduslepingu või planeeringu koostamise tellimise kulude kandmiseks sõlmitava lepingu eelduseks olevate asjaolude selgitamisest või kaasatavate ja koostöötegijate suurest hulgast tingitud põhjusel, võib nimetatud tähtaega pikendada 90 päevani.

Seega ei loo eelnõu kohalikele omavalitsustele sisuliselt uut õigust, vaid dubleerib olemasolevat kaalutlusruumi, lisades samas õigusliku ebamäärasuse.

3) Eelnõu ei arvesta kohaliku omavalitsuse planeerimisautonoomiaga, mis niigi võimaldab kohalikul omavalitsusel ilma PlanS § 128 lõikes 2 nimetatud muul olulisel põhjusel avaliku huvi olemasolul jätta detailplaneering algatamata.

3. Eelnõu seletuskirjas ei ole analüüsitud seaduse rakendamisega kaasnevat võimalikku negatiivset mõju Eesti taastuvenergia eesmärkide saavutamisele ega hinnatud selle kooskõla riiklike kliima- ja energiapoliitika suundadega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hendrik Johannes Terras

Regionaal- ja põllumajandusminister

¹ RKPJKo 18.01.2019, 5-18-4/10, p-d 49 ja 50

² Riigikohtu 19. juuni 2025 lahendit põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-24-34, punktid 36, 40 ja 43

Sama: Riigikantselei

Olivia Taluste
5885 1453, olivia.taluste@agri.ee
Kerli Ojakivi
5691 9489, kerli.ojakivi@agri.ee